

**CRNA GORA
MINISTARSTVO PROSVJETE I SPORTA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO**

Predmetni program

ISTORIJA

I ili II razred togodišnje srednje stručne škole

**Podgorica
2011.**

Predmetni program **ISTORIJA za I ili II razred trogodišnje srednje stručne škole** izradila je Komisija u sljedećem sastavu:

Radovan Popović, predsjednik

Dragoje Đokić, član

Zvezdana Lakić, član

Nacionalni savjet za obrazovanje je na sedmoj sjednici održanoj 31. 08. 2011.godine donio predmetni program **ISTORIJA** za I ili II razred trogodišnje srednje stručne škole.

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA

ISTORIJA

NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA

ISTORIJA

2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA

a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa

Istorija je u srednjim stručnim školama opšteobrazovni predmet, koji zajedno sa maternjim jezikom i geografijom pripada grupi nacionalnih disciplina. Istorija podrazumijeva odabranu količinu istorijskog znanja prilagođenu uzrastu učenika/ca i njihovim razvojnim sposobnostima.

U domenu obrazovanja, istorija svojim sadržajima omogućava učenicima/ama da se upoznaju sa svim značajnijim društvenim procesima i događajima koji su uticali na razvitak civilizacije, čime direktno doprinosi razvoju njihove opšte kulture. Time se ostvaruje ne samo usvajanje osnovnih pojmova vezanih za prošlost ljudskog društva, već i omogućava lakše razumijevanje savremenih procesa i događaja.

U vaspitnom procesu istorija ima primaran značaj u formiranju nacionalnog identiteta i razvoju ličnosti. Čitanje istorijskih tekstova praćeno je intenzivnim emocijama koje utiču na formiranje sentimentata – patriotizma, osjećanja časti, lojalnosti i nacionalne svijesti. Osim toga, istorija takođe doprinosi i razbijanju određenih predrasuda prema pojedinim narodima, rasama i vjerskim grupama, što je preduslov za konstituisanje društava zasnovanih na demokratskim principima.

b) Broj časova po godinama obrazovanja

Srednje stručne škole trećeg stepena u I ili II godini 35 časova.

U realizaciji ovog programa potrebno je 85% od predviđenog plana, dok se 15% programa realizuje po izboru lokalne zajednice, odnosno manjinskih naroda i etničkih zajednica.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Pored usvajanja shvatanja o razvitku ljudskog društva do kojih je istorijska nauka došla koristeći se naučnim metodama, nastava istorije ima za cilj i:

- usvajanje osnovnih znanja o istoriji kao nauci i nastavnom predmetu;
- razvijanje sposobnosti razumijevanja istorijskog vremena, prostora i upotrebe istorijske literature i terminologije;
- upoznavanje učenika/ca sa svim vrstama istorijskih izvora i ukazivanje na neophodnost kritičkog prilaza informacijama koje su u njima sadržane;
- upoznavanje sa značajnijim događajima, procesima i ličnostima političke, ekonomske i kulturne istorije, koje su obilježile određene istorijske epohe;
- afirmisanje sadržaja iz nacionalne istorije kojima se ostvaruje razvoj nacionalnog identiteta i svijesti o pripadnosti državi Crnoj Gori;
- razvijanje sposobnosti kritičkog i istorijskog mišljenja i logičkog zaključivanja;
- afirmaciju argumentovanog dijaloga;
- uticanje na formiranje ličnosti oslobođene od netrpeljivosti, ksenofobije, predrasuda i nacionalističkih ideala, njegovanje demokratskih oblika ponašanja, vjerske i nacionalne tolerancije;
- osposobljavanje učenika/ca za proces permanentnog obrazovanja;
- da se učenik/ca zainteresuje za proučavanje prošlosti, uči otvorenosti proučavanja drugih kultura, različitih mišljenja i iznošenju argumenata i motiviše se za izučavanje nacionalne istorije.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Operativni ciljevi proizilaze iz opštih ciljeva i usmjereni su na učenike/ce. Pokazuju šta učenik/ca treba da nauči, sazna, postigne, može da uradi. Objedinjuju sadržajne (pojmovi, principi, zakonitosti) i procesne ciljeve (razne kognitivne i komunikacijske sposobnosti i kompetencije) i služe kao osnova za definisanje standarda znanja. Predložene aktivnosti proizilaze iz postavljenih ciljeva i upućuju na procese i radnje putem kojih učenik/ca ostvaruje cilj. Predstavljaju smjernice, nipošto striktna uputstva, za nastavnike/ce. Kolona – pojmovi i sadržaji predstavlja otvoren izbor za realizaciju predviđenih ciljeva i aktivnosti. U skladu sa mogućnostima i zahtjevima učenika/ca, nastavnik/ca je slobodan/na da kolonu dopuni ili skрати u obimu koji neće ugrožavati mogućnost sticanja kompetencija prema postavljenim standardima znanja. Kolona korelacije predstavlja uputstva i preporuke za ostvarivanje funkcionalne saradnje iz predmetnih oblasti u kojima je moguće napraviti logičku vezu i preplitanje od koristi za savladavanje nastavnih jedinica. Nastavnicima/ama je ostavljena mogućnost da i sami/e upisuju ostvareni stepen povezanosti sa ostalim predmetima i temama iz lokalne istorije nastavnim sadržajima za koje smatraju da im mogu biti od važnosti u sprovođenju nastavne prakse.

I ili II razred

I t e m a: Pregled nacionalne istorije do sredine XIX vijeka

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi - sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoređuje političke, privredne i kulturne prilike u Zeti Vojislavljevića i Balšića i Crnojevića, - upozna se sa prilikama uoči i nakon osmanskih osvajanja na Balkanu, - analizira prilike u Crnoj Gori u periodu vladikata, - definiše elemente po kojima se Crna Gora transformiše u modernu državu u doba Petra I i Petra II.	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hronološki ređaju događaje u srednjem vijeku značajne za procese na teritoriji Duklje (Zete), - na karti prepoznaju lokalitete od istorijske važnosti, - prave tabelu dukljansko-zetskih vladara sa značajnijim datumima, upoređuju stanje među državama na Balkanu, - dovode u vezu položaj i prilike na Balkanu sa onima u Crnoj Gori, - imenuju crnogorske specifičnosti pod osmanskom vlašću u odnosu na ostale balkanske narode, - prave malo istraživanje na osnovu porodične tradicije i lokalnog ambijenta, - prave rodoslov Petrovića-Njegoša do Petra I i bilježe značajnije događaje iz njihove vladavine, - prave malo istraživanje o institucijama države iz doba Petra I i Petra II.	<p>Duklja; Zeta u doba Vojislavljevića; nezavisnost; kraljevina; nadbiskupija; Zeta u doba Balšića; Zeta u doba Crnojevića; Crnojevića štamparija; Osmansko carstvo; Venecija; osoben položaj Crne Gore u osmanskoj carevini; odnosi sa Rusijom; Stega; Zakonik crnogorski i brdski; senat; gvardija; perjanici.</p>	<p>Maternji jezik i književnost: Legenda o Kosari i Vladimiru; Poslanice Petra I; Gorski vijenac.</p> <p>Umjetnost: graditeljstvo i likovno stvaralaštvo u srednjem vijeku na prostoru Crne Gore.</p>

II t e m a: Crnogorska država od sredine XIX vijeka do Prvog svjetskog rata

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi- sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sagledava značaj vladavine knjaza Danila, - analizira «crnogorsko pitanje» kod velikih sila, - istakne najznačajnije odlike politike knjaza Nikole do Veljeg rata, - nabroji najznačajnije bitke Veljeg rata, - obrazloži šta je za Crnu Goru značilo međunarodno priznanje na Berlinskom kongresu, - se upozna sa stanjem u Crnoj Gori do Prvog svjetskog rata, - opiše privredni napredak Crne Gore od 1878-1914.godine, - se upozna sa kulturno-prosvjetnim prilikama u Crnoj Gori 1878-1914.godine. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na istorijskoj mapi nalaze podatke koji se traže, - objašnjavaju pojmove knjaževina, Danilov zakonik, nezavisnost, - navode argumente za crnogorsko međunarodno priznanje, - na karti određuju mjesta najznačajnijih bitaka u Veljem ratu, - čitaju tačke Berlinskog ugovora vezane za Crnu Goru, - pronalaze i opisuju slikovni materijal, - na osnovu istorijskih tekstova saznaju o Ustavu i parlamentarnom životu, - istražuju učešće svojih predaka u balkanskim ratovima, - prave zidne novine vezane za kulturno istorijske prilike u Crnoj Gori. 	<p>Crna Gora u doba knjaza Danila; Crna Gora u doba knjaza Nikole do 1876. godine; istočna kriza 1875-1878. godine; Velji rat 1876-1878.godine; Berlinski kongres i nezavisnost Crne Gore; društvene i političke prilike u Crnoj Gori od 1878. do balkanskih ratova; kulturno- prosvjetne prilike ; balkanski ratovi 1912/13.godine.</p>	<p>Maternji jezik i književnost: djela kralja Nikole Geografija: oblikovanje teritorije Crne Gore.</p>

III t e m a: Crna Gora do kraja Drugog svjetskog rata

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi - sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obrazlaže ulazak Crne Gore u Prvi svjetski rat i prve ratne operacije, - se upozna sa Mojkovačkom bitkom i kapitulacijom Crne Gore, - vrednuje značaj komitskog pokreta za oslobađanje Crne Gore, - analizira način na koji je Crna Gora ušla u zajedničku državu Južnih Slovena, - procijeni položaj Crne Gore u Kraljevini Jugoslaviji, - opiše napad fašističkih zemalja na Jugoslaviju, - vrednuje historijski značaj 13-julskog ustanka, - nabroji i objasni crnogorske vojne formacije, - objasni obnovu crnogorske državnosti. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navode ratne ciljeve Crne Gore u Prvom svjetskom ratu, - pronalaze izvore o Mojkovačkoj bici, - pronalaze uzroke kapitulacije Crne Gore, - izdvajaju najznačajnije oblike otpora u okupacionom periodu, - vode dijalog o odlikama i posljedicama Podgoričke skupštine, - objašnjavaju stanje u Crnoj Gori prije i nakon ujedinjenja, - identifikuju na karti okupatorsku podjelu Jugoslavije, - prave rezime 13-julskog ustanka u svom zavičaju, - pronalaze sadržaje vezane za učešće i Crne Gore u Drugom svjetskom ratu, - izdvajaju iz štampe i Interneta neki od feljtona koji se odnosi na Drugi svjetski rat u Crnoj Gori. 	<p>Ratni ciljevi Crne Gore; okupacija Crne Gore; djelovanje savezničkih trupa u Crnoj Gori; komitski pokret i oslobađanje Crne Gore od austrougarske okupacije; aprilski rat; okupacija i podjela Jugoslavije; italijanska okupacija; 13-julski ustanak; Pljevaljska bitka; razvoj partizanskog pokreta u Crnoj Gori; obnova državnosti – ZAVNO za Crnu Goru i Boku, CASNO oslobađanje Crne Gore; partizanski pokret; četnički pokret; zelenaški pokret.</p>	<p>Maternji jezik i književnost: crnogorska književnost između dva rata, Mihailo Lalić – Svadba. Geografija</p>

IV tema: Crna Gora od kraja Drugog svjetskog rata do referenduma

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi - sadržaji	Korelacija
<p>Učenik/ca treba da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se upozna sa položajem Crne Gore u poslijeratnoj Jugoslaviji, - obražlaže najznačajnije faktore jugoslovenske krize koji su uticali na proces dezintegracije, - kritički sagleda proces ponovnog uspostavljanja nezavisnosti Crne Gore, - navede nove oblike evropskih integracija, 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navode najznačajnija privredna i kulturna dostignuća u socijalističkoj Jugoslaviji, - nabrajaju i zabilježavaju najvažnija dostignuća iz oblasti privrede, kulture i prosvete u Crnoj Gori do kraja devedesetih godina prošlog vijeka, - prave istraživanje o ličnosti Josipa Broza, - navode ličnosti koje su uticale na raspad Jugoslavije, - navode političke partije koje su uticale na politički život u Crnoj Gori devedesetih godina XX vijeka, - prepoznaju značaj proglašenja nezavisnosti Crne Gore, - izražavaju svoj stav prema raznim oblicima evropskih integracija. 	<p>Obnova zemlje; agrarna reforma; nacionalizacija; eksproprijacija; Informbiro; samoupravljanje; kulturni i prosvjetni razvoj; Josip Broz, Nacionalizam; raspad SKJ; raspad SFRJ; formiranje novih država; političke partije u Crnoj Gori; razvoj parlametarizma; referendum; integracije u Evropi.</p>	<p>Geografija: opšte ekonomsko-geografske odlike Crne Gore.</p> <p>Maternji jezik i književnost: razvoj književnosti u drugoj polovini XX vijeka – pravci i predstavnici.</p>

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

Nastavnicima/ama se sugeriše upotreba različitih metoda rada, kombinovanje frontalne nastave ("predavanje", izlaganje) sa aktivnim metodama, razmišljanjem istraživanjem, rješavanjem problema, radom u grupama, parovima, seminarski rad, projektni rad...

Sa metodičkog stanovišta, nastavniku/ci pri planiranju rada preporučuje se da vodi računa o aktivnim oblicima i metodama rada, koji će učenike/ce motivisati i uvesti ih u samostalan rad, uz pomoć istorijske karte, izvora, ilustriranog gradiva, udžbenika i druge popularne literature. Tako učenike/ce uvodimo i u metodologiju rada i osposobljavamo ih za samostalan rad i samoobrazovanje. Operativni nastavni ciljevi naglašavaju ispunjavanje načela savjesne aktivnosti učenika/ca u usvajanju novih informacija i njihovom produbljavanju i širenju.

Za savremeni pristup nastavi istorije su od osobitog značaja i istorijske ekskurzije, terenski rad, obilasci muzeja i to, kako za sticanje novih informacija, tako i za razvijanje pravilnog odnosa prema vrednovanju i čuvanju kulturnog nasljeđa.

Preporučuje se da metode rada uz pomoć istorijske karte, tekstova, ilustrativnog gradiva i grafičkih prikaza budu sastavni dio sve tri faze nastavnog procesa – tj. faze učenja i podučavanja, ponovljanja i utvrđivanja, faze provjeravanja znanja i ocjenjivanja.

Pri većini aktivnih oblika rada gdje će učenici/e provjeravati i vježbati svoje znanje i vještine (po datim kriterijumima) i porediti ga sa rezultatima datog zadatka, biće više podsticajnog oduševljenja, a manje opterećenosti strahom od ocjene.

Metodika nastave istorije treba da omogući skladno razvijanje psiho-motorne, afektivne i komunikativne sposobnosti učenika/ca, podstiče slobodu i kreativnost ideja, razvija kulturne, estetske i intelektualne vrijednosti i sposobnosti.

Ovakva raznolikost i dinamika razbija monotoniju časa koja pasivizira učenike/ce. Nastavnik/ca bira onaj metod, odnosno oblik rada prema nastavnoj materiji, opremljenosti zbirke nastavnih sredstava i učila, svojim predsipozicijama i perspektivnom cilju kako bi se u najvećoj mjeri obezbijedio uspjeh u realizovanju obrazovnih i vaspitnih zadataka.

6. KORELACIJA MEĐU PREDMETIMA

Korelacije među predmetima su date u tabelama.

7. STANDARDI ZNANJA (ISPITNI KATALOG)

7.1. Standardi znanja

Učenik/ca treba da:

- pravilno upotrebljava istorijsku terminologiju;
- analizira borbu za nezavisnost Duklje;
- razumije uspon Zete u doba Vojislavljevića;
- razumije pozicije balkanskih država uoči osmanskih osvajanja;
- uočava probleme opstanka država Balšića i Crnojevića;
- zna koje su tri dominantne sile na Balkanu;
- navede elemente po kojima se izdvajao položaj Crne Gore u odnosu na ostale djelove osmanske države;
- nabroji crnogorske vladare iz dinastije Petrović-Njegoš;
- razumije značaj bitaka na Krusima i Martinićima i ulogu Petra I u stvaranju državnih institucija;
- razumije značaj Petra II – Njegoša za Crnu Goru na kulturnom i diplomatskom planu;
- analizira stvaranje Knjaževine Crne Gore, državnih institucija i značaj bitke na Grahovcu;
- razumije poziciju Crne Gore uoči i u toku Veljeg rata;
- vrednuje značaj Berlinskog kongresa;
- navede bitne elemente crnogorskog razvoja od 1878-1905. godine;
- zna kada je donesen prvi crnogorski Ustav i navede glavne političke aktere u Crnoj Gori;
- prepozna kulturno-prosvjetne prilike u Crnoj Gori od 1878-1914.godine;
- navede teritorijalne dobitke Crne Gore iz balkanskih ratova;
- zna odluke Podgoričke skupštine ;
- razumije uzroke izbijanja Božićne pobune i komitskog pokreta ;
- ocijeni politički i ekonomski položaj Crne Gore u Kraljevini SHS – Jugoslaviji;
- pokaže na karti okupaciono rasparčavanje i podjelu teritorije Kraljevine Jugoslavije;
- objasni razlike između partizanskog, četničkog, zelenaškog pokreta;
- razumije specifičnosti 13-julskog ustanka;
- zna suštinu oslobodilačkog rata u Crnoj Gori;
- objasni značaj novih organa vlasti u obnovi državnosti;
- odredi položaj Jugoslavije u međunarodnim odnosima i objasni ulogu i značaj Josipa Broza Tita;
- razumije proces dezintegracije jugoslovenske državne zajednice i nastanak novih država;
- odredi položaj Crne Gore u SFRJ;
- razumije politička dešavanja u Crnoj gori poslije Drugog svjetskog rata;
- zna da navede najznačajnije prosvjetne i kulturne institucije u Crnoj Gori;
- razumije razvoj parlamentarizma u Crnoj Gori krajem XX i početkom XXI vijeka;
- shvati značaj ponovnog uspostavljanja nezavisnosti Crne Gore;
- razumije procese evropskih integracija.

8. NAČINI PROVJERE ZNANJA I STRUČNE OSPOSOBLJENOSTI

Provjera i ocjenjivanje znanja je najvažnija i najosjetljivija faza nastavnikovog/činog vaspitno-obrazovnog rada. Traži mnogo znanja ne samo iz struke nego, prije svega, iz metodike nastave predmeta, didaktike i psihologije. Od nastavnikovog/činog vrednovanja znanja učenika/ce zavisi hoće li znanje ostati samo na ravni reprodukcije ili će učenici/e pokušati da materiju razumiju a znanje da upotrijebe za rješavanje zadataka u školi i u svakodnevnom životu. Prilikom provjeravanja i ocjenjivanja nastavnik/ca stiče povratnu informaciju o vrijednostima i stavovima učenika/ca i utiče na njih. Provjeravanje znanja učenika/ca za nastavnike/ce je ujedno i barometar njegove/njene uspješnosti u nastavi.

Provjeravanje i ocjenjivanje se obavlja usmeno i pismeno.

Elementi provjeravanja i ocjenjivanja znanja

U fazi provjeravanja i ocjenjivanja je pored osnovnih nivoa znanja (prepoznavanje, obnavljanje, opisivanje istorijskih događaja i pojava) potrebno razvijati takođe i sposobnosti i vještine, a pri tome je potrebno poštovati individualne razlike.

Saopštavanje

- izlaganje stečenih informacija (znanja) u usmenoj, pismenoj ili grafičkoj formi;
- razvijati sposobnost/vještinu razdvajanja bitnih informacija od nebitnih o određenom istorijskom događaju;
- u usmenom ili pismenom obliku pravilno upotrijebiti osnovnu terminologiju o istorijskom događaju;
- uz pomoć različitih nastavnih pomagala (karte, tekst, slike) sakupiti informacije o određenom istorijskom događaju, povezati ih u logičnu cjelinu i o njima usmeno ili pismeno izlagati.

Sposobnost sagledavanja vremenskih i prostornih istorijskih pojava

- sakupiti i srediti podatke o određenom istorijskom periodu ili događaju u pravilnom vremenskom redosljedu;
- potražiti istovremene istorijske događaje i pojave u određenom periodu;
- orijentisati se na istorijskoj karti.

Istorijsko razmišljanje

- razlikovati uzroke i posljedice istorijskih događaja;
- uporediti istovjetne pojave ili događaje i zapisati sličnosti ili razlike;
- na osnovu stečenih istorijskih znanja o određenim pojavama ili događajima reći svoje mišljenje o značaju konkretnog događaja.

Pismena provjera znanja obavlja se najčešće objektivnim testovima koji pokrivaju sve nivoe zahtjevnosti. Učenici/e moraju biti unaprijed upoznati sa kriterijumima kako usmenog tako i pismenog ocjenjivanja. Ocjenjivanje je brojčano u skladu sa Zakonom o stručnom obrazovanju, a prema standardima koje određuju deskriptori nivoa znanja.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU

9.1. Materijalni uslovi, standardi i normativi za nastavu istorije

Za kvalitetno i efikasno izvođenje nastave istorije neophodna je posebno specijalizovana učionica. U učionici na raspolaganju moraju biti različiti udžbenici, priručnici, didaktička pomagala i audio-vizuelna sredstva. Učionica mora imati kompletne zidnih istorijskih i geografskih karata.

Potrebna audio-vizuelna sredstva su:

- grafoskop,
- dijabrojektor,
- televizijski prijemnik,
- video rikorder,
- kasetofon,
- kompjuter sa mogućnošću upotrebe disketa i sa priključkom za Internet.

Pored udžbenika preporučenih od strane Ministarstva prosvjete i sporta Crne Gore, nastavnici/e su slobodni/e da se u nastavi koriste i drugim metodama i priručnicima za ostvarivanje ciljeva predviđenih programom.

9.2. Okvirni spisak literature i drugih izvora

Literatura za učenike/ce:

Nikola Mršulja, Lovćenka Radulović, Zdravko Pejović, Željko Drinčić, Udžbenik istorije za I i II razred srednjih stručnih škola; Zavod za izdavanje udžbenika, Podgorica, 2003.

Literatura za nastavnike/ce:

- Žarko Šćepanović, Kratka istorija Crne Gore (Od najstarijih vremena do 1796), CID, Podgorica, 2002.
- Živko Andrijašević, Kratka istorija Crne Gore 1946-1918, Conteco, Bar, 2000.
- Jagoš Jovanović, Istorija Crne Gore, Podgorica 1995.
- Istorija Crne Gore I-IV, Podgorica 2004.
- Dragoje Živković, Istorija crnogorskog naroda I-III, Cetinje 1991-1997.
- Dragoljub Ilić, Radovan Popović- Kalendar –istorija Crne Gore, ZUNS, Podgorica 2008.
- Šerbo Rastoder, Živko Andrijašević, Istorija Crne Gore, Podgorica 2006.

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Istoriju u srednjim stručnim školama može predavati onaj/a koji/a je stekao/la visokoškolsko obrazovanje: diplomirani istoričar/ka i profesor/profesorica istorije i geografije.